

**Załącznik
do Zarządzenia Nr 37/08 Burmistrza Stąporkowa
z dnia 30 kwietnia 2008 r.**

Program usuwania wyrobów zawierających azbest w Gminie Stąporków

**Opracowała:
Halina Zawada
Urząd Miejski w Stąporkowie**

Stąporków, 2008

Spis treści:

1. Wprowadzenie	3
2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego	4
3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające	5
4. Informacje o ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Stąporków	9
5. Finansowe aspekty realizacji programu	11
6. Harmonogram rzeczowy realizacji zadania	12
7. Podsumowanie	12
8. Załączniki	14

Spis załączników:

- 1. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.**
- 2. Wniosek o dofinansowanie na realizację prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu posesji położonej w obrębie Gminy Stąporków.**
- 3. Karta przekazania odpadu.**

1. Wprowadzenie

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Szerokie jego zastosowanie w stosunkowo dużych ilościach nastąpiło w okresie ostatnich 100 lat. Z uwagi na swoje niewątpliwe zalety jak odporność na wysokie temperatury, na działanie mrozu, na działanie kwasów, na ścieranie i dobrą wytrzymałość mechaniczną a także małe przewodnictwo cieplne – wykorzystywany był chętnie jako cenny surowiec również w Polsce.

Azbest stosowany był w produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także, w mniejszych ilościach do produkcji rur, rozmaitych kształtek do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych i innych.

Produkcja płyt azbestowo cementowych na ziemiach polskich rozpoczęła się w 1907 roku i trwała do roku 1998. Na teren Polski po 1945 roku sprowadzono 2 miliony ton azbestu. Ołbrzymia większość tego azbestu zużyta została do produkcji płyt azbestowo-cementowych. W naszym kraju znaczna część społeczeństwa utożsamia azbest i wszelkie z tym związane zagrożenia z płytami azbestowo-cementowymi stosowanymi jako pokrycia dachów. Tu stosowano głównie płyty faliste. Płyty takie, gdy są w dobrym stanie technicznym i nie są poddawane działaniom mechanicznym (np. nie są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej, a zwłaszcza gdy ich powierzchnia nie jest ścierana) nie stanowią zagrożenia zdrowia.

Groźna jest emisja włókien azbestowych do otoczenia, kiedy następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wdychania. Emisja może wystąpić podczas eksploatacji płyt azbestowo-cementowych w złym stanie technicznym (np. popękanych) i podczas ich usuwania z budynków bez odpowiednich zabezpieczeń.

W tym kontekście, usuwanie pokryć dachowych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i kosztownym, który musi być rozłożony na wiele lat, realizowany ze szczególnym zachowaniem bezpieczeństwa i higieny pracy.

Trwałość wyrobów azbestowo-cementowych jest znaczna i szacowana na co najmniej 30 do 60 lat. Ta trwałość, przez wielu specjalistów porównywana z trwałością betonu, może być, w zależności od warunków eksploatacji, ograniczona. Główne czynniki jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów azbestowo-cementowych to kwaśne deszcze i oddziaływanie mechaniczne. Niezależnie od szacunków trwałości tych wyrobów (zwłaszcza płyt dachowych i elewacyjnych), problem pogarszania się ich stanu technicznego w miarę upływu czasu będzie narastać. Jest to silny argument na rzecz rozpowszechniania, stosowania i egzekwowania właściwych, bezpiecznych metod eksploatacji, usuwania, transportu i unieszkodliwiania odpadów powstałych z tych wyrobów.

Potrzeba opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta i gminy Stąporków została zawarta w Gminnym Planie gospodarki odpadami będącym integralną częścią Programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Stąporków (uchwała Nr XXXV/153/2005 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 30 maja 2005 r.).

Cele programu

Głównym celem programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Stąporków jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy oraz ich bezpieczne składowanie i prawidłowe unieszkodliwienie.

Celami szczegółowymi są:

1. Inwentaryzacja obiektów zawierających azbest.
2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka.

3. Zapoznanie mieszkańców z procedurami usuwania, zabezpieczania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.
4. Propagowanie właściwych metod i sposobów bezpiecznego dla środowiska i zdrowia człowieka usuwania azbestu.
5. Pomoc mieszkańcom gminy w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Dokumentem określającym organizację i przebieg wycofywania azbestu jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjęty przez Radę Ministrów w maju 2002 roku. Zgodnie z tym programem, do końca 2032 roku powinny zostać usunięte wszystkie wyroby zawierające azbest, zaś do 2018 roku ok. 60% tej ilości. Szacuje się, że na terenie naszej gminy ilość wyrobów zawierających azbest wynosi około 5.500 Mg, zatem do roku 2018 zostanie wytworzonych ok. 3.300 Mg tych odpadów.

2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego.

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia.

Wzmianki o szkodliwości azbestu pojawiały się już od bardzo dawna. Obserwowano występowanie chorób wśród górników i osób pracujących nad przetwarzaniem tego materiału. Nikt nie zdawał sobie jednak sprawy z jego zabójczego działania. Wszyscy byli oszołomieni jego właściwościami, a sporadyczni sceptycy nie mieli wystarczającej siły, by przekonać większość do swojej opinii.

W latach trzydziestych ubiegłego stulecia, wprowadzono co prawda pewne ograniczenia, jednak miały one raczej charakter kosmetyczny i nie wpłynęły w jakikolwiek sposób na zachwianie rosnącego popytu. Prawdziwe zmiany nastąpiły w latach sześćdziesiątych, kiedy uświadomiono sobie, że nawet niewielkie dawki azbestu mogą poważnie przyczynić się do powstania chorób, z nowotworami włącznie.

Pył azbestu przenika do organizmu przez układ oddechowy wraz z wdychanym powietrzem, gromadząc się i zalegając w płucach. Możliwość pojawienia się choroby zależy od:

- rodzaju azbestu (najbardziej szkodliwy azbest niebieski),
- wymiaru i ilości włókien zawartych w powietrzu,
- liczby lat przebywania w zanieczyszczonym azbestem środowisku,
- sprawności układu oddechowego.

Przebywanie w miejscu zapyłonym przez włókna azbestowe powoduje chorobę zwaną **azbestozą** lub inaczej **pylicą azbestową**, zaliczaną do chorób wywołujących **włóknienie płuc**.

Azbestoza pojawia się u osób pracujących w przetwórstwie azbestu, gdzie stężenie włókien we wdychanym powietrzu jest bardzo wysokie i narażenie trwa długo (zwykle ponad 10 lat). Dostające się do płuc włóknienka, w zależności od ich długości, osiadają bliżej lub dalej w oskrzelikach płucnych. Włókna dłuższe niż 5 µm zatrzymywane są w nosie i górnych drogach dróg oddechowych, skąd usuwane są „samoistnie” za pośrednictwem śluzu, odkrztuszania. Dlatego ważne jest, aby układ oddechowy był sprawny.

Usuwanie pyłu z organizmu utrudnione jest przy zapaleniach oskrzeli i przewlekłych stanach zapalnych, wywołanych paleniem papierosów. Włókna o długości do 3 µm są najbardziej niebezpieczne, ponieważ mogą przebijać się przez błony komórkowe.

Tak więc azbest stanowi zagrożenie dla naszego zdrowia a nawet życia. Jednocześnie należy podkreślić, że właściwe postępowanie skutecznie minimalizuje to ryzyko do poziomu, kiedy można powiedzieć, że praktycznie zagrożenie zdrowia zostaje wyeliminowane.

Poważny niepokój musi budzić fakt, że obecnie usuwanie z dachów wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy, zwiększa tylko zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców. Dlatego, władze gminy w trosce o zdrowie mieszkańców, dążą do tego, aby demontażem i transportem tych wyrobów zajmowały się wyłącznie wyspecjalizowane firmy, które dysponują odpowiednimi koncesjami i uprawnieniami do prowadzenia tego typu działalności.

3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające.

Ustawy:

Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (jednolity tekst ustawy: Dz.U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.). Wśród wielu przepisów znajduje się zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 3 stanowi: właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonywanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego art. Jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:

- zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia,
- pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków,
- pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych,
- wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (jednolity tekst ustawy: Dz.U. z 2004 r.Nr 3, poz. 20 z późn. zm.).

Ustawa weszła w życie 28 września 1997 roku. Zakazuje ona wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą, produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (jednolity tekst ustawy: Dz.U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.).

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (jednolity tekst ustawy: Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150).

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera szereg istotnych i ważnych postanowień dotyczących m.in.:

- państwowego monitoringu środowiska jako systemu pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, powtarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku,
- opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska,
- konieczności oznaczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje,
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska.

Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 199, poz. 1671).

Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – *Jednolity tekst Umowy ADR* (Dz. U. Nr 30, poz.287, z 1999r.). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Rozporządzenia ministrów dotyczące azbestu i usuwania wyrobów zawierających azbest:

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231) określa jako niedopuszczalny dodatek azbestu w materiałach budowlanych, z terminem obowiązywania od dnia 1 stycznia 1997r.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 11 września 1996r. w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. Nr 121, poz. 571). Określa azbest o numerze CAS 1332-21-4 jako czynnik rakotwórczy dla ludzi. Szczegółowo określono również obowiązki pracodawcy w zakresie rejestru czynników rakotwórczych, stosowania środków zapobiegawczych, informowania pracowników o zagrożeniach dla zdrowia, przeszkolenia pracowników oraz obowiązki lekarza sprawującego profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikiem.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. Nr 216, poz. 1824 - określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Pracodawca obowiązany jest stosować środki ochrony pracowników przed szkodliwym działaniem pyłu zawierającego azbest, a przed przystąpieniem do prac sporządzić ich szczegółowy plan. Pracownicy zatrudnieni przy pracach w kontakcie z azbestem, pracodawcy i osoby kierujące takimi pracami powinni być przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649).

Rozporządzenie nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów budowlanych obowiązek dokonania przeglądu technicznego wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia. W rozporządzeniu określono zasady usuwania tych wyrobów, sposób pakowania i oznakowania powstałych odpadów zawierających azbest do przewiezienia na miejsce składowania.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. Nr 30, poz. 213).

Określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzonej ewidencji odpadów obowiązani są posiadacze odpadów, w tym także wytwórcy odpadów.

Ewidencję odpadów prowadzi się za pomocą dwóch dokumentów: karty ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadów. Karta przekazania odpadu wypełniana jest w dwóch egzemplarzach przez posiadacza przekazującego odpady na rzecz innego posiadacza odpadów. Posiadacz odpadów, który odpady przejmuje (np. zarządzający składowiskiem odpadów) zobowiązany jest do potwierdzenia na karcie przekazania odpadu fakt przyjęcia odpadu. Karty informacyjne służą do naliczania opłat za umieszczenie w danym roku odpadów na składowisku, wnoszonych na rachunek dystrybucyjny urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439). Określa terminy, sposoby przedkładania wojewodzie przez organa władz samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady:

- Grupy 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest
- Grupy 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Oznacza to, że odpady obu grup mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).

Przepisy o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych stosuje się odpowiednio do transportu odpadów niebezpiecznych spełniających określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne dla zaliczenia ich do jednej z klas towarów niebezpiecznych. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – *Jednolity tekst Umowy ADR* (Dz. U. Nr 30, poz.287, z 1999r.). Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy ich transporcie. Posiadacz odpadów zawierających azbest, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów, obowiązany jest do uzyskania zezwolenia na potwierdzenie tej działalności. Zgodnie z ustawą o odpadach zezwolenie wydaje, w drodze decyzji, starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Transportujący odpady niebezpieczne obowiązany jest do posiadania karty ewidencji odpadu, dokumentu obrotu odpadami niebezpiecznymi i dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych według wymagań ADR.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549).

Określa m.in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów oznaczonych kodami: 17 06 01* i 17 06 05*.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).

Rozporządzenie ustala obowiązek sporządzenia wymaganego planu również dla robót prowadzonych z wyrobami zawierającymi azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).

Rozporządzenie ustala obowiązki właścicieli wszystkich miejsc, gdzie były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, a także wprowadza obowiązek inwentaryzacji tych wyrobów oraz corocznej sprawozdawczości.

4. Informacje o ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Stąporków.

Program usuwania azbestu skierowany jest do wszystkich właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Stąporków, na których znajdują się wyroby zawierające azbest. Tej grupie powinno najbardziej zależeć na jak najszybszym usunięciu tych wyrobów ze swojego otoczenia. Przewiduje się, że zainteresowanie programem będzie wzrastać stopniowo z roku na rok, w miarę prowadzenia edukacji w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją azbestu.

Na terenie miasta i gminy zlokalizowano 5104 nieruchomości, na których występują wyroby zawierające azbest. Są to głównie pokrycia dachowe budynków mieszkalnych i zabudowań gospodarczych. Przewiduje się, że w pierwszym roku prowadzenia programu udział weźmie 44 właścicieli nieruchomości, którzy zdemontują 56 ton wyrobów azbestowych. W kolejnych latach realizacji programu liczba ta będzie stopniowo wzrastać. Zależać to będzie przede wszystkim od możliwości finansowych mieszkańców, którzy mogą liczyć na pomoc gminy wyłącznie w zakresie demontażu eternitu, jego transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych oraz utylizacji.

Dofinansowanie będzie się otrzymywało na podstawie przeglądu stanu technicznego stwierdzającego, że w remontowanym obiekcie budowlanym zabudowane są elementy zawierające azbest wraz z identyfikacją rodzaju i ilości. Przegląd winien być sporządzony zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649) – **załącznik nr 1**.

Kwota dofinansowania będzie wyliczona na podstawie ilości usuniętego wyrobu zawierającego azbest z danej posesji i potwierdzonej w karcie przekazania odpadu na wysypisko, przedłożonej przez wykonawcę usługi wyłonionego w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Dofinansowanie nie pokrywa kosztów związanych z zakupem i montażem nowych pokryć dachowych.

Wnioski o dofinansowanie sprawdzane będą pod względem formalnym przez pracowników Wydziału Ochrony Środowiska (Komisja) i przedkładane do akceptacji Burmistrzowi. Realizowanie wniosków następować będzie według kolejności zgłoszeń w miarę posiadanych środków określanych w budżecie miasta.

Druki wniosków o przyznanie dofinansowania będą dostępne w Urzędzie Miejskim – Wydział Ochrony Środowiska lub na stronie internetowej Urzędu.

Do wniosku należy dołączyć kserokopię aktualnego dokumentu potwierdzającego własność budynku/działki. W przypadku budynku/działki, do którego tytuł prawny posiada kilka osób, należy dołączyć zgodę współwłaścicieli.

Wnioski będą przyjmowane do wyczerpania środków finansowych przewidzianych na dany rok budżetowy. Kolejność realizacji następować będzie według daty wpływu wniosków do Urzędu Miejskiego w Stąporkowie. Wnioski niezrealizowane w danym roku z powodu braku środków finansowych będą mogły być dofinansowane w roku następnym. Konieczne jednak będzie złożenie kompletnego wniosku podczas naboru wniosków na rok następny. O terminie naboru, zainteresowani zostaną poinformowani za pomocą stosownych ogłoszeń.

Informacja o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie miasta i gminy Stąporków (stan na 31.12.2007 r.), sporządzona na podstawie „Informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania” dostarczonych do Urzędu przez właścicieli/zarządców/użytkowników nieruchomości.

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość wyrobów azbestowych w m ²	Ilość wyrobów azbestowych w kg
1.	Adamek	9984	109824
2.	Bień	4271	46981
3.	Boków	6553	72083
4.	Błaszaków	10302	113322
5.	Błotnica Stara	9655	106205
6.	Czarna	9040	99440
7.	Czarniecka Góra	6973	76703
8.	Duraczów	12018	132198
9.	Furmanów	5542	60962
10.	Gosań	24790	272690
11.	Grzybów	8830	97130
12.	Gustawów	21066	231726
13.	Hucisko	29112	320232
14.	Janów	3208	35288
15.	Kamienna Wola	13818	151998
16.	Krasna	9664	106304
17.	Komorów	22301	245311
18.	Kozia Wola	11391	125301
19.	Lelitków	5363	58993
20.	Luta	19728	217008
21.	Mokra	20264	222904
22.	Modrzewina	4610	50710
23.	Nadziejów	13041	143451
24.	Nieklan Mały	18263	200893
25.	Nieklan Wielki	17550,5	193055,5
26.	Odrawąż	14720	161920
27.	Pardołów	15208	167288
28.	Piasek	5052	55572
29.	Smarków	10722	117942
30.	Świerczów	22920	252120
31.	Wólka Zychowa	15021	165231
32.	Wólka Plebańska	14484	159324
33.	Wielka Wieś	18492	203412
34.	Wąglów	2709	29799
35.	Włochów	14020	154220
36.	Stąporków	50981	560791
	Razem	501666,5	5518331,5

Szczegółowy wykaz właścicieli lub użytkowników obiektów budowlanych, w których występują elementy zawierające azbest jest zawarty w elektronicznej bazie danych opracowanej przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Stąporkowie.

Z analizy przedłożonych informacji wynika, że na terenie Gminy Stąporków dominują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo - cementowych falistych tj. ok. 98 %, pozostałe 2 % wyrobów to płyty azbestowo-cementowe płaskie.

5. Finansowe aspekty realizacji programu.

Przewiduje się, że ilość wyrobów azbestowych planowanych do usunięcia w poszczególnych latach będzie się kształtowała następująco:

Planowany rok wymiany	Ilość wyrobów [Mg]	Koszt usunięcia [zł]
2008	56	65 680
2009	72	84 446
2010	100	117 286
2011	140	164 200
2012	200	234 572
2013	300	351 858
2014	400	469 144
2015	500	586 430
2016	500	586 430
2017	500	586 430
2018	500	586 430
Razem	3268	3 832 906

Przyjęto koszt usunięcia jednej tony wyrobów w wysokości 1.172,86 zł.

Przy realizacji programu będą stosowane następujące zasady:

1. Z dofinansowania mogą korzystać właściciele/zarządcy/użytkownicy budynków mieszkalnych i gospodarczych remontujących obiekty budowlane z zabudowanymi wyrobami azbestowymi, które są zlokalizowane na terenie miasta i gminy Stąporków. Dofinansowanie będzie polegało na jednorazowym pokryciu kosztów zdejmowania płyt zawierających azbest z dachów budynków oraz usunięcia powstałych odpadów (tj. transport i oddanie odpadów na przystosowane wysypisko), a także pokryciu kosztów usunięcia i utylizacji materiałów zawierających azbest, które zostały zdemontowane i zdeponowane na posesjach w latach wcześniejszych.
2. Demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest będzie następował na pisemny wniosek właściciela nieruchomości znajdujących się w bazie danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest. Wzór wniosku stanowi **załącznik nr 2**.
3. Prace będą realizowane na podstawie umowy z wyspecjalizowaną firmą posiadającą stosowne zezwolenie, która zostanie wybrana przez gminę zgodnie z wymogami ustawy „Prawo zamówień publicznych”.
4. Dokumentem potwierdzającym umieszczenie odpadów azbestowych na składowisku odpadów niebezpiecznych będzie Karta przekazania odpadu – **załącznik nr 3**.

6. Harmonogram rzeczowy realizacji zadania.

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszty
1.	Opracowanie zasad dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest z budynków	II kwartał 2008r.	Praca własna pracowników Urzędu bez celowych nakładów finansowych
2.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków i budowli zawierających azbest	2008 – 2013	Praca własna pracowników Urzędu
3.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	2008 – 2013	Praca własna pracowników Urzędu oraz sołtysów
4.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych	2008	Wyspecjalizowana firma świadcząca usługi w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu
5.	Odbiór odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych	2009 – 2013	W miarę środków uchwalonych przez Radę Gminy
6.	Monitoring i ocena realizacji programu	2008 – 2013	Praca własna pracowników Urzędu raz w roku

7. Podsumowanie.

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia.

Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zwraca się uwagę, że zdemontowane wyroby zawierające azbest są odpadami niebezpiecznymi i zakazane jest ich powtórne użycie. Podstawowe **zasady bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest to:**

- prowadzenie prac przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w kontakcie z azbestem
- konieczność izolowania strefy prac przez odpowiednie ich oznakowanie i stosowanie osłon chroniących przed przenikaniem azbestu do środowiska
- zastosowanie środków technicznych – nawilżanie wyrobów, uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, stosowanie komór dekontaminacyjnych
- pakowanie wyrobów z azbestem w szczelne worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm
- deponowanie wyrobów zawierających azbest na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub wydzielonych kwaterach innych składowisk

Przed przystąpieniem do prac demontażowych, jak również po ich zakończeniu konieczne jest dokonanie wszelkich formalności związanych z usuwaniem i składowaniem materiałów niebezpiecznych. W przypadku azbestu jest to zgłoszenie robót do odpowiednich instytucji nadzoru budowlanego i inspekcji pracy oraz oświadczenie o prawidłowym wykonaniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Na terenie miasta i gminy Stąporków nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest z uwagi na obowiązujący całkowity zakaz ich stosowania. Ilość tych wyrobów będzie sukcesywnie malała w związku z ich stopniowym usuwaniem, które zakończone zostanie do roku 2032.

OCENA**stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II. Rodzaj azbestu			
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0

IV. Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem			
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI. Wykorzystanie pomieszczenia			
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII. Usytuowanie wyrobu			
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny

Stopień pilności I

(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) 65 i więcej punktów

Stopień pilności II

(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) powyżej 35 do 60 punktów

Stopień pilności III

(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....

Oceniający nazwisko i imię

.....

Właściciel / Zarządca

.....

Adres

data

- 1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz.1876).
- 2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- 3) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.
- 4) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

**Urząd Miejski w Stąporkowie
Wydział Ochrony Środowiska
Ul. Piłsudskiego 132A
26-220 Stąporków**

WNIOSEK

o dofinansowanie na realizację prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu posesji położonej w obrębie Gminy Stąporków.

CZĘŚĆ I – WYPEŁNIA WNIOSKODAWCA DRUKOWANYMI LITERAMI

1. Dane osobowe:

a) imię

b) nazwisko

c) adres zamieszkania:

ulica.....nr domu.....nr mieszkania.....

miejsowość.....kod pocztowy.....

d) adres realizacji zadania:

ulica.....nr domu.....nr mieszkania.....

Miejscowość.....kod pocztowy.....

e) telefon kontaktowy.....

2. Opis wymiany – likwidacji pokrycia dachowego:

a) rodzaj powierzchni : dach budynku

b) wielkość powierzchni przeznaczonej do wymiany (m²).....

c) nazwa i adres wykonawcy

.....

.....

d) rodzaj płyt eternitowych (falisty/płaski).....

e) ilość odpadów zawierających azbest (tony).....

3. Koszty:

- a) przewidywany koszt realizacji zadania.....
- b) wnioskowana kwota dofinansowania.....

.....
Podpis wnioskodawcy

CZĘŚĆ II – WYPEŁNIA KOMISJA

Opinia komisji i kwalifikacja wniosku:

.....
.....
.....

Stąporków, dnia.....

Komisja:

- 1.
- 2.
- 3.

CZĘŚĆ III – ZATWIERDZENIE

Akceptacja Burmistrza Stąporkowa

Akceptacja Skarbnika Gminy Stąporków

CZĘŚĆ IV – POTWIERDZENIE WYKONANIA PRAC (Wypełnia Komisja)

Opinia komisji:

.....
.....
.....

Stąporków, dnia.....

Komisja:

- 1.
- 2.
- 3.

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b, c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b, d}	Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ^b	
Adres ^e	Adres ^{d, e}	Adres ^e	
Telefon/faks	Telefon/faks ^d	Telefon/faks	
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON	
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f			
Kod odpadu	Rodzaj odpadu		
Data/miesiąc ^g	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d, i}	
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^d	Potwierdzam przejęcie odpadu	
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	

Objaśnienia:

- ^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- ^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.
- ^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- ^d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- ^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- ^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.
- ^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.
- ^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.